

หน่วยเสียงพยัญชนะ

๑. หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยว

หน่วยเสียงพยัญชนะเดี่ยวของภาษาระยองมีทั้งหมด ๒๑ หน่วย แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ หน่วยเสียงระเบิด หน่วยเสียงนาสิก หน่วยเสียงเสียดแทรก หน่วยเสียงข้าง หน่วยเสียงสะบัด ปลายลิ้น และหน่วยเสียงกึ่งสระ ในประเภทหนึ่ง ๆ นั้นยังมีลักษณะแตกต่างกันอีก คือ เป็นหน่วยเสียงก้องหรือหน่วยเสียงไม่ก้อง หน่วยเสียงหนักหรือหน่วยเสียงเบา นอกจากนี้หน่วยเสียงพยัญชนะเหล่านี้ยังเกิดจากรูปร่างต่าง ๆ กัน คือ เกิดที่ริมฝีปาก ริมฝีปากกลางและฟันบน หลังฟัน ปุ่มเหงือก ระหว่างปุ่มเหงือกและเพดานแข็ง เพดานแข็ง เพดานอ่อน ริมฝีปากและเพดานอ่อน และช่องว่างระหว่างเส้นเสียง ซึ่งจะกล่าวโดยเฉพาะดังต่อไปนี้

๑.๑. หน่วยเสียงระเบิด

หน่วยเสียงระเบิดในภาษาระยองมี ๑๑ หน่วย ได้แก่ /p/, /ph/, /b/, /t/, /th/, /d/, /c/, /ch/, /k/, /kh/ และ /ʔ/ หน่วยเสียงทั้งหมดนี้ ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น และปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้ายเพียง ๔ หน่วย คือ /p/, /t/, /k/ และ /ʔ/ ซึ่งจะอธิบายโดยเฉพาะแต่ละหน่วยไปดังนี้

๑.๑.๑. หน่วยเสียง /p/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่ริมฝีปากทั้งคู่ ไม่ก้อง เบา ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ pit ^๒ /	ปิด ^๒
/ pi:n ^๑ /	ป็น ^๑
/ peŋ ^๒ /	เป่ง ^๒
/ pe: ^๕ /	เป ^๕
/ pɛ: ^๒ /	แปะ ^๒

^๑ ดูเรื่องหน่วยเสียงสระ หน้า ๗๑.

^๒ ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเขียนคำในภาษากรุงเทพฯ เทียบไว้ข้าง ๆ คำภาษาระยองที่ยกมาเป็นตัวอย่าง เพื่อแสดงความหมายของคำแต่ละคำในตัวอย่าง.

/ pɔ:t ² /	แปด
/ pan ¹ /	บัน
/ pa:k ² /	ปาก
/ pən ² /	เป็น
/ pə:t ² /	เปิด
/ pʉk ² /	ปีก
/ pu:n ¹ /	ป็น
/ pu:j ¹ /	ปุย
/ pu:n ¹ /	ปูน
/ pon ¹ /	ปน
/ pɔ:n ¹ /	โปน
/ pɔ:p ² /	ป่อง
/ pɔ:p ² /	ปอบ
/ piək ² /	เปียก
/ puən ⁴ /	เปื้อน
/ puən ² /	ป่วน

หน่วยเสียง / p / ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เกิดที่ริมฝีปากไม่ก้อง มีลักษณะเป็นเสียงอูบ^๓
ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ dip ² /	คิบ
/ oi:p ² /	จิบ
/ lep ⁴ /	เล็บ
/ se:p ² /	เสัพ
/ nɛp ⁴ /	แนบ
/ lɛ:p ⁴ /	แลบ

^๓ พยัญชนะระเบิดมีลักษณะเป็น ๓ ระยะคือ ระยะที่หนึ่งลมถูกกักอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ระยะที่สองลมหยุดกัก มาคั่งอยู่ตรงที่ถูกักและพยายามจะคั่นออก ระยะที่สาม การเปิดให้ลมระเบิดออกมา และมีเสียงติดตามมาพร้อมการระเบิด ถ้าการออกเสียงพยัญชนะระเบิดนี้มีไครบ ๓ ระยะ อาจจะถึงเพียงระยะที่ ๒ ก็จะมีลักษณะเป็นเสียงอูบ (unrelease).

/ cap ² /	จับ
/ ka:p ² /	กาย
/ .thap ² /	เก็บ
/ .tə:p ² /	เคียบ
/ thup ¹ /	หีบ
/ khu:p ⁴ /	คืบ
/ lup ² /	หลบ
/ su:p ² /	สูบ
/ phop ⁴ /	พบ
/ .lo:p ⁴ /	โลก
/ pop ³ /	ปอบ
/ co:p ² /	จอบ
/ chiap ² /	เฉียบ
/ kuap ² /	เกือบ
/ buap ² /	บวบ

๑.๑.๒. หน่วยเสียง /ph/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่ริมฝีปากทั้งคู่ ไม่ก้อง หนัก ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ phit ² /	ผิด
/ phi: ⁵ /	ผี
/ phen ⁴ /	เฟิง
/ :phe: ¹ /	เพ
/ phɛŋ ⁴ /	แพะ
/ phɛ: ¹ /	แพ

/ phat ⁴ /	พัด
/ pha:k ² /	ผาก
/ . phon ⁴ /	เพ็ง
/ phə:n ¹ /	เพิง
/ phum ⁴ /	ผั่ง
/ phum:n ⁵ /	ผีน
/ phu ² /	ผู
/ phu:n ¹ /	พุน
/ . phom ⁵ /	ผม
/ . pho: ¹ /	โพธิ์
/ . phon ² /	ผอง
/ . phə:k ⁴ /	พอก
/ . phien ¹ /	เพียร
/ phwon ² /	ผื่อน
/ phuwɔŋ ⁴ /	ผวง

๑.๑.๓. หน่วยเสียง /b/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่ริมฝีปาก ก้อง เบา ปรากฏใน
ตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะคนเท่านั้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ bit ² /	บิต
/ bi:p ² /	บีบ
/ .bet ² /	เบ็ด
/ be:n ¹ /	แบน
/ bɛŋ ² /	แบง
/ .bɛ:n ¹ /	แบน
/ .ban ¹ /	บัง

/ ba:ŋ ¹ /	บาง
/ baɔ ² /	เบอะ
/ ba:k ² /	เบ็ก
/ buaŋ ¹ /	บึง
/ kra ⁴ buə ¹ /	กระปือ
/ buʔ ² /	บุ
/ bu:t ² /	บุด
/ boŋ ² /	บง
/ bo:k ² /	โบก
/ baɔ ² /	เบาะ
/ ba:t ² /	บอด
/ biaŋ ² /	เบียง
/ buaŋ ¹ /	เบือน
/ buəp ² /	บวบ

๑.๑.๘. หน่วยเสียง /t/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่ฟัน ไม้ก่อง เบา ปรากฏในตำแหน่ง หน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ tit ² /	ตึก
/ ti:p ² /	ตีบ
/ tem ¹ /	เต็ม
/ ka ⁴ te:ŋ ¹ /	กะเตง
/ tem ⁴ /	แตม
/ te:n ¹ /	แตน
/ .tap ² /	ตัม
/ ta:m ¹ /	ตาม
/ ka ⁴ təɔ ² /	กะเตอะ

/ tɔ:m ¹ /	เคิม
/ tu:m ¹ /	คิง
/ tu:n ⁴ /	คิน
/ tum ⁴ /	คุม
/ tu:m ¹ /	คุม
/ tok ² /	ตก
/ to: ¹ /	โต
/ toŋ ⁴ /	ตอง
/ to:m ¹ /	ตอม
/ tien ¹ /	เตียน
/ tuen ¹ /	เตียน
/ tuəŋ ¹ /	ตวง

หน่วยเสียง / .t / ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เกิดที่ฟัน มีลักษณะเป็นเสียง อูบ ปรากฏ
 หลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ khit ⁴ /	คิก
/ mi:t ⁴ /	มิก
/ .det ² /	เค็ด
/ he:t ² /	เหต
/ ɲɔt ⁴ ɲet ⁴ /	งอกแงด
/ ds:t ² /	แดด
/ .sat ⁴ /	ซัค
/ .sa:t ² /	สาค
/ .rat ⁴ /	เร็ด
/ chə:t ⁴ /	เช็ด
/ smt ² /	สึด

/ tʰɯːt ² /	อึก
/ cut ² /	จุก
/ dust ² /	คูก
/ sot ² /	สค
/ khoːt ² /	โชค
/ chɔt ³ /	ชอค
/ tɔːt ² /	ทอค
/ biat ² /	เบียค
/ chuət ⁴ /	เชือก
/ thuət ⁴ /	ทวค

๑.๑.๕. หน่วยเสียง /th/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่ฟัน ไม้ก่อง หนัก ปรากฏใน
ตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ thit ⁴ /	ทิก
/ thiːp ² /	ถีบ
/ thet ⁴ /	เท็จ
/ thoː ¹ /	เท
/ theʔ ⁴ /	ทะ
/ theːp ² /	แถบ
/ tham ⁴ /	ถ้ำ
/ thaː ¹ /	ทา
/ thəp ² /	ถีบ
/ theː ¹ /	เทอ
/ thux ⁵ /	ถิ่ง
/ thux ⁵ /	ถือ

/ thun ¹ /	ทุน
/ thu:k ² /	ถูก
/ thop ⁴ /	ทบ
/ tho:n ¹ /	โทน
/ thom ² /	ทอม
/ thot ² /	ทอก
/ thian ¹ /	เทียน
/ thuan ² /	เถื่อน
/ thuat ⁴ /	ทวท

๑.๑.๖ หน่วยเสียง /a/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง เบา ปรากฏใน
 ตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง นอกจาก /ə/ ทั้งตัว
 อย่างในคำต่อไปนี้

/ din ¹ /	ดิน
/ di:t ² /	คิด
/ dek ² /	เค็ก
/ de:n ¹ /	เคน
/ ka ⁴ de: ² /	กะแคะ
/ dɛ:ŋ ¹ /	แดง
/ dam ¹ /	ดำ
/ da:p ² /	ดาบ
/ de:n ¹ /	เดิน
/ du: ¹ /	ตั้ง
/ dw:m ² /	คิม
/ du: ² /	ดู
/ du:t ² /	ดูท

/ doŋ ¹ /	ดง
/ do:ŋ ² /	โดง
/ dɔm ⁴ /	ดอม
/ dɔ:ŋ ¹ /	ดอง
/ diaw ² /	เดี้ยว
/ duət ² /	เดือก
/ duəŋ ⁴ /	ดว่ง

๑.๑.๓. หน่วยเสียง /c/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดระหว่างปุ่มเหงือกและเพดานแข็ง
ไม่ก้อง เบา ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง
ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ cin ⁴ /	จิม
/ ci:p ² /	จิป
/ cet ² /	เจ็ค
/ ce:n ¹ /	เจน
/ cɛn ² /	แจม
/ cɛ:k ² /	แจก
/ can ² /	จัน
/ ca:ŋ ⁴ /	จาง
/ cɔɔ ² /	เจอะ
/ ce:m ¹ /	เจิม
/ cuŋ ¹ /	จิง
/ cu:t ² /	จิก
/ cun ¹ /	จุน
/ cu:p ² /	จูป

/ con ¹ /	จน
/ co:n ¹ /	โจน
/ coʔ ² /	เจาะ
/ co:t ² /	จอก
/ ciət ² /	เจียก
/ cuən ² /	เจื่อน
/ cuən ¹ /	จวน

๑.๑.๘. หน่วยเสียง /ch/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดระหว่างปุ่มเหงือกและเพดานแข็ง
ไม่ก้อง หนัก ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง
ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ chim ¹ /	ชิม
/ chi:k ² /	ฉีก
/ chet ⁴ /	เซ็ท
/ che:t ² /	เชก
/ cheŋ ⁴ /	เชง
/ che:k ² /	แชก
/ chat ⁴ /	ชัท
/ cha:k ⁴ /	ชาก
/ chəʔ ² chεʔ ² /	เฉอะเฉะ
/ che:ŋ ¹ /	เชิง
/ chuŋ ² /	ฉิ่ง
/ chu:n ⁴ /	ฉิ่น
/ chum ¹ /	ชุม
/ chu:ɿ ¹ /	ชู

/ chok ⁴ /	ชก
/ cho:p ² /	โฉบ
/ chwɔɔ ² /	เฉาะ
/ chwɔ:ŋ ¹ /	ชอง
/ chiat ² /	เฉียด
/ chwɔŋ ⁴ /	เซื่อง
/ chuət ⁴ /	ชวด

๑.๑.๕. หน่วยเสียง /k/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้อง เบา ปรากฏ
 ในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง นอกจาก /ə/ ดังตัวอย่าง
 ในคำต่อไปนี้

/ kin ¹ /	กิน
/ ki:p ² /	ก๊ีบ
/ kep ² /	เก็บ
/ ke:t ² /	เกด
/ kɛn ² /	แกน
/ kɛ:ŋ ¹ /	แกง
/ kam ¹ /	กำ
/ ka:p ² /	กาบ
/ kɔ:t ² /	เก็ด
/ kwɔŋ ² /	ก๊ิง
/ kin ⁴ kuɛ ¹ /	ก๊ิงกือ
/ kuŋ ⁴ /	กุง
/ ku: ¹ /	กู
/ kon ⁴ /	กน

/ ko:ŋ ¹ /	โงง
/ koʋ ² /	เกาะ
/ ko:¹ /	กอ
/ kiəw ² /	เกี้ยว
/ kuəp ² /	เกือบ
/ kuət ² /	กวาด

/-k/ ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เกิดที่เพดานอ่อน ไม่ก้องและมีลักษณะเป็นเสียง อูบ
ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง นอกจาก /ə/, /ə:/ คงตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ ka ⁴ thik ² /	กะดิก
/ chi:k ² /	ฉิก
/ dek ² /	เค็ด
/ se:k ² /	เสก
/ kek ² /	แก็ก (เสียงคัง)
/ lək ⁴ /	แลก
/ thak ⁴ /	ทัก
/ ma:k ⁴ /	มาก
/ lək ⁴ /	เล็ก
/ nu:k ⁴ /	นิก
/ suk ⁴ /	ซุก
/ thu:k ² /	ตุก
/ nok ⁴ /	นก
/ kho:k ² /	โขก
/ kək ² /	ก็อก (เสียงคัง)
/ ŋə:k ⁴ /	งอก

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

/ piək ² /	เปือก
/ muək ⁴ /	เมือก
/ buək ² /	บวก

๑.๑.๑๐. หน่วยเสียง /kh/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดที่เพดานอ่อน ไม้ก่อง หนัก
ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างใน
คำต่อไปนี้

/ khiŋ ⁵ /	ชิง
/ khi:t ² /	ชึก
/ khen ⁵ /	เซ็น
/ pra ⁴ khe:n ¹ /	ประเคน
/ kheŋ ⁵ /	แข่ง
/ khe:n ³ /	แคน
/ khaw ³ /	เคา
/ kha:k ² /	ชาก
/ kheɔ ⁴ kha:n ⁵ /	เคอะเขิน
/ khwŋ ⁵ /	ชิง
/ khw:n ⁵ /	ชิน
/ khum ¹ /	คุม
/ khu:t ² /	ชุก
/ khot ⁴ /	คค
/ kho:t ² /	โชค
/ khɔŋ ⁴ /	ชอง
/ khɔ:p ² /	ชอบ
/ khian ⁵ /	เขียน

/ .khwəŋ¹ / เคื่อง
 / .khuət² / ชวค

๑.๑.๑๑. หน่วยเสียง /Ɂ/ เป็นหน่วยเสียงระเบิด เกิดจากช่องว่างระหว่างเส้นเสียง
 ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำ
 ต่อไปนี้

/ Ɂim² / อิม
 / Ɂi:k² / อิก
 / .Ɂen¹ / เอ็น
 / Ɂe:n¹ / เอน
 / Ɂεŋ² / แอง
 / .Ɂε:k² / แอก
 / Ɂap² / อับ
 / Ɂa:p² / อาบ
 / .sa⁴Ɂə² / สะเออะ
 / Ɂə² / เออ
 / Ɂm² / อี
 / Ɂm:t² / อิค
 / Ɂun² / อุน
 / Ɂum¹ / อุม
 / Ɂop² / อบ
 / Ɂo:p² / โอบ
 / Ɂɔn⁴ / ออน
 / .Ɂɔ:k² / ออก

/ rion ¹ /	เอียน
/ rnom ¹ /	เอื่อม
/ rnot ² /	อวก

/-r/ ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เกิดจากช่องว่างระหว่างเส้นเสียง ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระสั้น หน่วยใดหน่วยหนึ่ง และ /io/, /uo/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ riɔ ⁴ /	ริ
/ teɔ ² /	เตะ
/ kɛɔ ² /	แกะ
/ paɔ ² /	ปะ
/ ɯɔ ² /	อึ
/ sɔɔ ⁴ /	เซอะ
/ tuɔ ² /	ตุ
/ poɔ ² /	โปะ
/ koɔ ² /	เกอะ
/ diɔɔ ² /	เคี้ยะ
/ phuɔɔ ² /	ฝัวะ

๑.๒. หน่วยเสียงนาสิก

หน่วยเสียงนาสิกของภาษาระยองมี ๓ หน่วย คือ /m/, /n/, /ŋ/. ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น และหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ดังจะอธิบายโดยละเอียดแต่ละหน่วย ดังนี้

๑.๒.๑. หน่วยเสียง /m/ เป็นหน่วยเสียงนาสิก เกิดที่ริมฝีปาก ก้อง ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง นอกจาก /ɔ/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ mit ⁴ /	มิด
/ mi:t ⁴ /	มีด
/ met ⁴ /	เม็ด

/ me:n ¹ /	เมรุ
/ mɛn ⁴ /	แมน
/ mɛ:ŋ ¹ /	แมง
/ mat ⁴ /	มัด
/ ma:k ⁴ /	มาก
/ mɔ:n ¹ /	เมน
/ muk ² /	หมึก
/ mu:t ⁴ /	มัด
/ muʔ ⁴ /	มุ
/ mu:k ⁴ /	มุก
/ mon ¹ /	มน
/ mo:ŋ ¹ /	โมง
/ mɔʔ ⁴ /	เมาะ
/ mɔ:m ¹ /	มอม
/ mio ¹ /	เมีย
/ mɛŋ ¹ /	เมือง
/ muək ² /	หมวก

หน่วยเสียง /ม/ ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เกิดที่ริมฝีปาก ก้อง ปรากฏหลังหน่วยเสียง
สระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ lim ⁴ /	ลิม
/ khi:m ¹ /	คิม
/ khem ¹ /	เคิม
/ he:m ⁵ /	เหม
/ cɛm ² /	แจม

/ tɛ:m ⁵ /	แถม
/ .dam ¹ /	ดำ
/ la:m ¹ /	ลาบ
/ bəm ⁴ /	เบ้ม
/ rɛ:m ⁴ /	เร้ม
/ swm ¹ /	ซม
/ nɛ:m ¹ /	นม
/ khum ⁵ /	خم
/ tu:m ¹ /	ตม
/ lom ¹ /	ลม
/ .ho:m ⁵ /	โหม
/ cəm ² /	จอม
/ ɣəm ¹ /	งอม
/ ciəm ¹ /	เจียม
/ chuəm ⁴ /	เชอม
/ buəm ¹ /	บวม

๑.๒.๒. หน่วยเสียง /n/ เป็นหน่วยเสียงนาสิก เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง ปรากฏในตำแหน่ง หน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง นอกจาก /อ/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ niŋ ⁴ /	นึ่ง
/ ni:p ² /	หนีบ
/ nep ² /	เหน็บ
/ ne:n ¹ /	เนร
/ nɛw ⁴ /	แนะ
/ n̄ɛ:p ⁴ /	แนบ

/ .nam ¹ /	นำ
/ .na:n ¹ /	นาน
/ .nə:n ¹ /	เนิน
/ nuk ⁴ /	นึ้ก
/ nu:t ² /	หนัก
/ .num ⁴ /	นม
/ .nu:n ¹ /	นุน
/ nok ⁴ /	นก
/ .no:k ² /	โหนก
/ .noŋ ⁴ /	นอง
/ nɔ:n ¹ /	นอน
/ niə:n ¹ /	เนียน
/ .nɔ:ŋ ⁴ /	เนื่อง
/ nuə ¹ /	นัว

หน่วยเสียง /-n/ ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ kin ¹ /	กิน
/ pi:n ¹ /	ปิ่น
/ len ⁴ /	เลน
/ le:n ¹ /	เลน
/ mɛn ⁴ /	แมน
/ khɛ:n ⁵ /	แخن
/ san ⁴ /	สัน

/ tha:n ² /	ถาน
/ pən ² /	เป็น
/ ne:n ¹ /	เนิน
/ khwən ⁴ /	ชิน
/ khwən ¹ /	คิน
/ dun ¹ /	คุน
/ pu:n ¹ /	ปุน
/ thon ¹ /	ทน
/ kho:n ⁴ /	โค่น
/ lən ⁴ /	ลอน
/ sən ⁵ /	สอน
/ tian ¹ /	เตียน
/ phwən ⁴ /	เฟือน
/ cwen ¹ /	จวน

๑.๒.๓. หน่วยเสียง /ก/ เป็นหน่วยเสียงนาสิก เกิดที่เพดานอ่อน ก้อง ปรากฏในตำแหน่ง หน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง นอกจาก /e/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ ɣik ² /	หจิก
/ ɣi:p ⁴ /	งีบ
/ ɣo:n ¹ ɣe:n ¹ /	โงนเงน
/ ɣɛɔ ⁴ /	แจะ
/ ɣɛ:m ³ /	แจ่ม
/ ɣat ⁴ /	งัด
/ ɣa:m ¹ /	งาม
/ ɣən ¹ /	เงิน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

/ ɲə:ŋ ¹ /	เงย
/ ɲwək ² /	หึ่งก
/ ɲwət ² /	หึ่งค (เสียงคราง)
/ ɲut ⁴ /	งुक
/ ɲu: ¹ /	งู
/ ɲoŋ ¹ /	งง
/ ɲo: ⁴ /	ง่อง
/ ɲwə: ⁴ /	เงาะ
/ ɲwəp ⁴ /	งอบ
/ ɲiəp ⁴ /	เงียม
/ ɲwək ⁴ /	เงือก
/ ɲuəŋ ⁴ /	ง่วง

หน่วยเสียง /-ŋ/ ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เกิดที่เพดานอ่อน ก้อง ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง นอกจาก /i:/, /u:/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ niŋ ⁴ /	นึ่ง
/ peŋ ² /	เป่ง
/ phe:ŋ ⁵ /	เพ่ง
/ lɛŋ ⁴ /	แล่ง
/ kɛ:ŋ ¹ /	แก่ง
/ daŋ ¹ /	คั่ง
/ sa:ŋ ² /	สา่ง
/ phəŋ ⁴ /	เพ็ง
/ phə:ŋ ¹ /	เพ็ง
/ khwŋ ⁵ /	ขึ่ง
/ luŋ ¹ /	ลุง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

/ cu:ŋ ¹ /	จุง
/ loŋ ¹ /	ลง
/ ko:ŋ ¹ /	โคง
/ soŋ ² /	สอง
/ mo:ŋ ¹ /	มอง
/ .siaŋ ⁵ /	เสียง
/ muəŋ ¹ /	เมือง
/ tuəŋ ¹ /	ตวง

๑.๓. หน่วยเสียงเสียดแทรก

หน่วยเสียงเสียดแทรกในภาษาระยะนี้มี ๓ หน่วย คือ /f/ /s/ และ /h/ หน่วยเสียงเสียดแทรกนี้ปรากฏอยู่ในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น ไม่ปรากฏเป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ทั้งจะอธิบายโดยละเอียดแต่ละหน่วยเสียงดังนี้

๑.๓.๑. หน่วยเสียง /f/ เป็นหน่วยเสียงเสียดแทรก เกิดที่ริมฝีปากล่างและฟันบน ไม่ก้อง ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน้าหน่วยเสียงสระ หน่วยใดหน่วยหนึ่ง นอกจาก /e:/, /ə/, /o:/, และ /uə/ ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ fin ² /	ฟัน
/ fi: ⁵ /	ผี
/ fe: ⁴ /	พะ
/ fɛp ³ /	แพบ
/ fɛ:ŋ ¹ /	แพง
/ fan ⁵ /	ฟัน
/ fa:t ⁴ /	ฟาด
/ fə:n ¹ /	เฟิร์น
/ fuk ² /	ฝึก

/ fɯ:t ² /	ฝืด
/ fup ⁴ /	พบ
/ fu:k ⁴ /	ผูก
/ fon ⁵ /	ฝน
/ fɔn ⁴ /	พอน
/ fɔ:ŋ ¹ /	ฟอง
/ fiɯw ³ /	เพียว
/ fɯə ⁵ /	เผื่อ

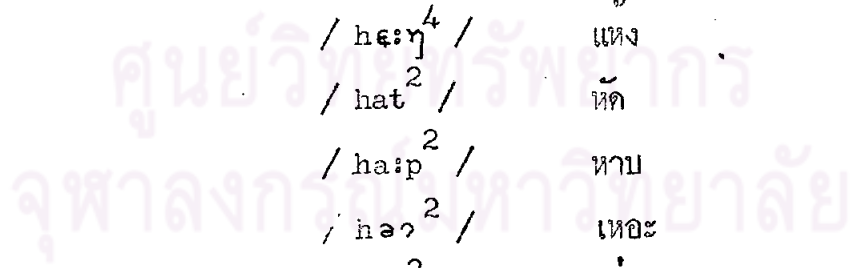
๑.๓.๒. หน่วยเสียง /s/ เป็นหน่วยเสียงเสียดแทรก เกิดที่ฟัน ไม้ก่อง ปรากฏในตำแหน่ง หน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ siŋ ⁵ /	สิง
/ si: ⁵ /	สี
/ set ² /	เสิร์ฟ
/ se:t ² /	เศษ
/ seʔ ⁴ /	เซะ
/ sɛ:ŋ ⁵ /	แสง
/ saʔ ² /	สะ
/ sa:p ² /	สาบ
/ sɔʔ ⁴ /	ซออะ
/ sɔ: ⁴ /	ซอ
/ sɯm ¹ /	ซิม
/ sɯ: ⁴ /	ซอ
/ suk ⁴ /	ซุก
/ su:ŋ ⁵ /	สูง

/ sot ² /	สค
/ so:t ² /	โสค
/ .sɔɔ ² /	เสาะ
/ sɔɔŋ ¹ /	ซง
/ siəm ⁵ /	เสียม
/ suə ⁴ /	เสื่อ
/ suət ² /	สวค

๑.๓.๓. หน่วยเสียง /h/ เป็นหน่วยเสียงเสียดแทรก เกิดจากช่องว่างระหว่างเส้นเสียง
 ไม่ก้อง ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นหน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างใน
 คำต่อไปนี้

/ nin ⁵ /	นิน
/ hi:p ² /	หีบ
/ hep ² /	เห็บ
/ he:w ⁵ /	เหว
/ hew ⁴ /	แหว
/ hɛ:ŋ ⁴ /	แหง
/ hat ² /	หัต
/ ha:p ² /	หาบ
/ heɔ ² /	เหาะ
/ he: ² /	เหอ
/ huŋ ⁵ /	หึ่ง
/ hw:t ² /	หืด
/ hup ² /	หุบ
/ hu:t ² /	หุก

/hok ² /	หก
/ho:t ² /	โหก
/hov ² /	เหาะ
/hov:k ² /	หอก
/hien ⁴ /	เหียน
/huət ² /	เหือก
/huəŋ ¹ /	หวง

๑.๘. หน่วยเสียงข้าง

หน่วยเสียงข้างมีเพียงหน่วยเสียงเดี่ยว คือ

๑.๘.๑. หน่วยเสียง /l/ เป็นหน่วยเสียงข้าง เกิดที่ปุ่มเหงือก ก้อง ปรากฏในตำแหน่ง หน่วยเสียงพยัญชนะคนเท่านั้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/liŋ ¹ /	ลิง
/li:p ⁴ /	ลิบ
/lek ⁴ /	เล็ก
/le:w ¹ /	เลว
/lɛŋ ⁴ /	และ
/lɛ:k ⁴ /	แลก
/lan ¹ /	ลำ
/la:t ⁴ /	ลาค
/ləŋ ⁴ /	เลอะ
/lə:j ¹ /	เลย
/lu:k ⁴ /	ลึก
/lu:n ⁴ /	ลึน
/luk ⁴ /	ลูก

/ lu:k ⁴ /	ลูก
/ lom ¹ /	ลม
/ lo:rj ⁴ /	โลง
/ lo:r ⁴ /	เลาะ
/ .lo:p ⁴ /	ลอบ
/ liəŋ ¹ /	เลี้ยง
/ luət ⁴ /	เลือด
/ lusk ⁴ /	ลวก

๑.๕. หน่วยเสียงสระปลายลิ้น

หน่วยเสียงสระปลายลิ้น มีเพียงหน่วยเดียว คือ

๑.๕.๑. หน่วยเสียง /r/ เป็นหน่วยเสียงสระปลายลิ้น เกิดที่ปุ่มเหงือก กอ้ง ปรากฏตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะคนเท่านั้น อยู่หน้าหน่วยเสียงสระ หน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ rin ¹ /	ริม
/ ri:t ⁴ /	รีด
/ reŋ ⁴ /	เรง
/ re: ⁴ /	เร
/ rɛr ⁴ /	แระ
/ rɛ:rj ¹ /	แรง
/ rak ⁴ /	รัก
/ ra:t ⁴ /	ราก
/ ret ⁴ /	เร็ด
/ rə: ¹ /	เรอ
/ ruw ² /	รึ

/ ma ⁴ ru:n ¹ /	มะรุ๋น
/ ru:n ⁴ /	รุ๋น
/ ru:t ⁴ /	รุค
/ rok ⁴ /	รก
/ ro:j ¹ /	โรย
/ rɔʔ ⁴ /	เราะ
/ rɔ:p ⁴ /	รอป
/ riɔp ⁴ /	เรียบ
/ ruə ¹ /	เรื่อ
/ ruəp ⁴ /	รวบ

๑.๖. หน่วยเสียงกึ่งสระ

หน่วยเสียงกึ่งสระมีอยู่ ๒ หน่วย คือ / ʋ / และ / ɨ / ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น และหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย ก็จะกล่าวแต่ละหน่วย ต่อไปนี้

๑.๖.๑. หน่วยเสียง / ʋ / เป็นหน่วยเสียงกึ่งสระ เกิดที่ริมฝีปากและเพดานอ่อน ก้อง ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง นอกจาก / uə / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ wit ⁴ /	วิท
/ wi: ⁵ /	หวิ
/ wet ⁴ /	เว็จ
/ we:n ¹ /	เวร
/ wɛʔ ⁴ /	แวะ
/ wɛ:n ⁵ /	แหวน
/ waŋ ¹ /	วัง
/ wa:ŋ ⁴ /	วาง

/ wə ² /	เหาะ
/ wə: ³ /	เว้ง
/ cha ⁴ wuk ⁴ /	ชวก
/ wu: ⁵ /	หวิ
/ wun ⁴ /	วุน
/ wu:t ² /	หุค
/ won ¹ /	วน
/ wo: ¹ /	โว
/ wɔn ⁴ /	วอน
/ wɔ:k ⁴ /	วอก
/ wiən ¹ /	เวียน
/ wuə ¹ /	วัว

หน่วยเสียง / -w / ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เกิดที่ริมฝีปากและเพดานอ่อน ก้อง
ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ใน ๘ หน่วยนี้ คือ / i /, / e /, / e: /, / ɛ /,
/ ɛ: /, / a /, / a: /, / iə / คึงตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ hiw ⁵ /	หวิ
/ rew ¹ /	เร้ว
/ le:w ¹ /	เลว
/ tew ⁴ /	แถว
/ nɛ:w ¹ /	แนว
/ naw ⁴ /	เนา
/ sa:w ⁵ /	สาว
/ biəw ⁴ /	เบียว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑.๖.๒. หน่วยเสียง / j / เป็นหน่วยเสียงกึ่งสระ เกิดที่เพดานแข็ง กอ่ง ปรากฏใน
ตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้น หน้าหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ jip ² /	หยิบ
/ ji: ¹ /	ยี
/ jen ¹ /	เย็น
/ jo:k ⁴ je:k ⁴ /	โยกเยก
/ jɛʔ ⁴ /	แยะ
/ jɛ:k ⁴ /	แยก
/ jan ¹ /	ยัน
/ ja:ŋ ¹ /	ยาง
/ jɔʔ ⁴ /	เยอะ
/ jɔ:n ¹ /	เย็น
/ jut ⁴ /	ยึก
/ ju:t ⁴ /	ยึก
/ juʔ ⁴ /	ยุ
/ ju: ² /	อูย
/ jon ⁴ /	ยอน
/ jo:m ¹ /	โยม
/ juʔ ⁴ /	เยอะ
/ ju: ¹ /	ยอ
/ jio:m ⁴ /	เยี่ยม
/ juə ⁴ /	เยอ
/ juəŋ ¹ /	ยวง

หน่วยเสียง / -j / ที่เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะท้าย เกิดที่เพดานแข็ง ก้อง ปรากฏหลังหน่วยเสียงสระหน่วยใดหน่วยหนึ่ง ใน ๑๒ หน่วยนี้ คือ / e /, / eː /, / a /, / aː /, / əː /, / u /, / uː /, / oː /, / ɔ /, / ɔː /, / ʌ ə / และ / u ə / ดังตัวอย่างในคำต่อไปนี้

/ ʔ aŋ ⁴ kəj ² /	อังกะย (ชื่อปลา)
/ khəːj ¹ /	เคย
/ kaːj ² /	ไก
/ khaːj ⁵ /	ชาย
/ phəːj ⁵ /	ผย
/ puːj ¹ /	ปุย
/ ʔ uːj ¹ /	อูย
/ choːj ¹ /	โรอย
/ hɔːj ⁴ /	หอย
/ thəːj ⁵ /	ถอย
/ puəj ⁵ /	เปื่อย
/ chuəj ⁴ /	ชวย

๒. หน่วยเสียงพยัญชนะประสม

หน่วยเสียงพยัญชนะประสมในภาษาระยะของนั้น ได้แก่หน่วยเสียงที่เกิดจากหน่วยเสียงระเบิด / p /, / ph /, / t /, / k / และ / kh / ประสมกับหน่วยเสียง / l /, / r / และ / w / มีทั้งหมด ๑๑ หน่วย คือ

/ pl /	/ phl /	/ kl /	/ khl /
/ pr /	/ phr /	/ tr /	/ kr /
			/ khr /
		/ kw /	/ khw /

หน่วยเสียงพยัญชนะประสม ปรากฏในตำแหน่งหน่วยเสียงพยัญชนะต้นเท่านั้น ซึ่งจะกล่าวโดย
เฉพาะ ดังต่อไปนี้

๒.๑. / p1 / ดังตัวอย่างในคำ

/ plɔːm ¹ /	ปลอม
/ plin ⁴ /	ปล้น
/ ploŋ ¹ /	ปลง
/ pliw ¹ /	ปลิว
/ plaːj ¹ /	ปลาย
/ plaːp ² /	ปลาบ
/ plot ² /	ปลอก
/ plak ² /	ปลัก
/ plaʔ ² /	ปละ
/ plaː ¹ /	ปลา

๒.๒. / ph1 / ดังตัวอย่างในคำ

/ phlaːm ⁴ /	พลาหม
/ phlaːn ⁴ /	พลาหน
/ phlaːŋ ¹ /	พลาหง
/ phlɔːj ¹ /	พลอย
/ phlup ² /	ผลุบ
/ phlut ² /	ผลุด
/ phlik ⁴ /	พลิก
/ phlar ² /	ผละ

/ phla:⁴ / ปลา
 / phlu:⁴ / ปลิว

๒.๓. / kl / คังตัวอย่างในคำ

/ klom¹ / กลม
 / klo:n¹ / กลอน
 / kloŋ⁴ / กลอง
 / kla:w² / กลาว
 / klaj¹ / ไกล
 / klap² / กลับ
 / klat² / กลัก
 / klak² / กลัก

๒.๔. / kh1 / คังตัวอย่างในคำ

/ khlum¹ / คลุม
 / khlo:n¹ / โคลน
 / khlaŋ⁵ / ชลิ่ง
 / khla:j¹ / ไคล
 / khlap² / ชลั๊บ
 / khla:t² / ชลาค
 / khluk² / ชลุก
 / khla:⁴ / คละ

๒.๕. / pr / คังตัวอย่างในคำ

/ pra:m¹ / ปราม

/ prɔn ¹ pra: ¹ /	ปรนเปรอ
/ prɔŋ ¹ /	ปรุง
/ pra:j ¹ /	ปราย
/ pra:p ² /	ปราบ
/ pra:t ² /	ปราศ
/ prik ² /	ปริก
/ pri: ² /	ปริ
/ prɔ: ¹ /	ปรือ

๒.๖. / phr / คั้งตัวอย่างในคำ

/ phrɔ:m ³ /	พร้อม
/ phra:n ¹ /	พราณ
/ phrɔŋ ⁴ /	พรอง
/ phra:w ¹ /	พราว
/ phra:j ¹ /	พราย
/ phrɔp ⁴ /	พริบ
/ phra:t ⁴ /	พราศ
/ phrik ⁴ /	พริก
/ phra: ⁴ /	พระ
/ phru: ¹ /	พริ้ว

๒.๗. / tr / คั้งตัวอย่างในคำ

/ tra:k ² tram ¹ /	ตราครุฑ
/ troŋ ¹ /	ตรง
/ traj ¹ /	ไตร

/ tra:t ² /	ตราด
/ trɔ:k ² /	ตรอก
/ tra:l ¹ /	ตรา

๒.๘. / kr / ¹กั๋งตัวอย่างในคำ

/ kra:m ¹ /	กราม
/ kron ¹ /	กรน
/ kra:ŋ ² /	กร่าง
/ kra:w ¹ /	กราว
/ kra:j ¹ /	กราย
/ kri:t ² /	กรีก
/ kra:p ² /	กราบ
/ kra:k ² /	กราก
/ kraʔ ² /	กระ
/ kri:l ¹ /	กรี

๒.๙. / khr / ¹กั๋งตัวอย่างในคำ

/ khro:m ¹ /	โครม
/ khra:n ³ /	คราน
/ khreŋ ⁴ /	เครง
/ khraw ¹ /	ครา
/ khraj ⁴ /	โคร
/ khra:p ⁴ /	ครอบ
/ khra:t ⁴ /	คราด
/ khra:k ⁴ /	ครอก

/ khru²khra² / ขรุขระ
/ khru:¹ / คุรุ

๒.๑๐. / kw / คังตัวอย่างในคำ

/ kwien¹ / เกวียน
/ kwa:¹ / กวาง
/ kwaj¹ / ไกว
/ kwat²kwε² / กวัดแกว่ง
/ kwak² / กวัก

๒.๑๑. / khw / คังตัวอย่างในคำ

/ khwa:m¹ / ความ
/ khwan¹ / ควัน
/ khwa:⁴ / ขวาง
/ khwa:j¹ / ควาย
/ khwap² / ขวั
/ khwit² / ขวิต
/ khwa:k² / ขวาก
/ khwa:⁵ / ขวา

สรุปหน่วยเสียงพยัญชนะ

ภาษาละขอมมีหน่วยเสียงพยัญชนะอยู่ ๒๑ หน่วย ดังแผนผังต่อไปนี้

แผนผังที่ ๑.

- ริมฝีปาก
- ริมฝีปากกลาง-ฟันบน
- ฟัน
- ปุ่มเหงือก
- ระหว่างปุ่มเหงือก-เพดานแข็ง
- เพดานแข็ง
- เพดานอ่อน
- ริมฝีปาก-เพดานอ่อน
- ช่องว่างระหว่างโคนเสียง

เสียงระเบิด ไม่ก้อง เบา

p	t	c	k	ʔ
---	---	---	---	---

เสียงระเบิด ไม่ก้อง หนัก

ph	th	ch	kh	
----	----	----	----	--

เสียงระเบิด ก้อง

b		d		
---	--	---	--	--

เสียงนาสิก ก้อง

m		n		ŋ
---	--	---	--	---

เสียงเสียดแทรก ไม่ก้อง

f	s			h
---	---	--	--	---

เสียงข้าง ก้อง

		l		
--	--	---	--	--

เสียงสลับปลายลิ้น ก้อง

		r		
--	--	---	--	--

เสียงกึ่งสระ ก้อง

			j	w
--	--	--	---	---

หน่วยเสียงพยัญชนะทุกหน่วย เป็นหน่วยเสียงพยัญชนะต้น

หน่วยเสียงพยัญชนะประสม มี ๑๑ หน่วย ดังนี้

แผนผังที่ ๒.

pl	pr	tr	kl	kr	kw
phl	phr		khl	khr	khw

หน่วยเสียงพยัญชนะท้าย มี ๘ หน่วย ดังแผนผังต่อไปนี้

แผนผังที่ ๓.

หน่วยเสียงระ เบ็ด

-p

-t

-k

-ʔ

หน่วยเสียงนาสิก

-m

-n

-ŋ

หน่วยเสียงกึ่งสระ

-w

-j

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย